

نشانه ها و علائم سرخک در کودکان چیست؟

تاریخ بروزرسانی: ۸ اردیبهشت ۱۴۰۱

سرخک یک عفونت ویروسی است که از دستگاه تنفسی شروع می شود. علیرغم در دسترس بودن واکسن ایمن و مؤثر، هنوز هم یکی از علل مهم مرگ و میر در سراسر جهان است. باید از تلاشگران تهیه واکسن سرخک سپاسگزار بود که در حال حاضر سرخک در ایران تقریباً ریشه کن شده است. اگر کودکان این واکسن را تاکنون دریافت نکرده یا به سرخک گرفتار نشده باشد، در صورت تماس با بیمار مبتلا، او نیز گرفتار خواهد شد.

علائم و نشانه های سرخک

ویروس سرخک ابتدا مجاری تنفسی را آلوده می کند. با این حال، در نهایت از طریق جریان خون به سایر قسمت های بدن سرایت می کند. از هشت تا دوازده روز بعد از تماس با این ویروس، که دوران نهفتگی یا کمون نامیده می شود، علائمی شبیه علائم سرماخوردگی، در کودکان ظاهر می شود که عبارتند از: سرفه، آبریزش بینی و چشم های ملتهب. سرفه ممکن است گهگاه خیلی شدید باشد و حدود یک هفته ادامه یابد. ظرف یک تا سه روز از شروع بیماری، علائم سرماخوردگی شدت می یابند و تبی بر او عارض می شود که به حد $39/5$ تا 40 درجه سانتی گراد خواهد رسید. وقتی بثورات خاص سرخکی ظاهر شوند، این تب دو تا سه روز بعد ادامه می یابد.

نشانه ها دو تا چهار روز بعد از شروع بیماری آغاز میشوند. معمولاً از صورت و گردن شروع میشوند و بعد به سایر اندام ها (دست ها و پاها) گسترش می یابند. بثورات به شکل برجستگی های بسیار ظریف قرمز رنگ بوده و ممکن است به یکدیگر بپیوندند و دسته های بزرگی را تشکیل دهند. اگر قبل از بروز نشانه ها، متوجه وجود نقاط سفید رنگی شبیه دانه های شن در داخل دهان و مجاور دندان های آسیاب شدید، این علامت نشانه آن است که بیماری حتماً سرخک است و بثورات ظرف چند روز بعد ظاهر خواهند شد. نشانه ها پنج تا هشت روز ادامه می یابند و وقتی شروع به محو شدن کردند، ممکن است در جای آنها مختصری پوسته ریزی پیدا شود.

انتقال بیماری سرخک

سرخک می تواند از طریق هوا و از طریق قطرات تنفسی و ذرات ریز آئروسول پخش شود. یک فرد مبتلا می تواند هنگام سرفه یا عطسه ویروس را در هوا منتشر کند. این ذرات تنفسی می توانند روی اشیا و سطوح نیز بنشینند. اگر با یک شیء آلوده مانند دستگیره در تماس بگیرید و سپس صورت، بینی یا دهان خود را لمس کنید، می توانید آلوده شوید. ویروس سرخک می تواند بیش از آنچه فکر می کنید در خارج از بدن زندگی کند. در واقع، می تواند در هوا یا روی سطوح به مدت حداکثر دو ساعت باقی بماند.

درمان سرخک

هیچ درمان خاصی برای سرخک وجود ندارد. برخلاف عفونت های باکتریایی، عفونت های ویروسی به آنتی بیوتیک ها حساس نیستند. ویروس و علائم معمولاً در حدود دو یا سه هفته ناپدید می شوند. برخی از تمهیدات برای افرادی که ممکن است در معرض ویروس قرار گرفته باشند، وجود دارد. اینها می توانند به پیشگیری از عفونت یا کاهش شدت آن کمک کنند و عبارتند از:

- یک واکسن سرخک که تا ۷۲ ساعت پس از قرار گرفتن در معرض آن تزریق می شود؛
- یک دوز پروتئین ایمنی به نام ایمونوگلوبولین، که ظرف شش روز پس از قرار گرفتن در معرض ویروس استفاده شود.

پزشک ممکن است موارد زیر را برای کمک به بهبودی توصیه کند:

- استامینوفن (تیلنول) یا ایبوپروفن (ادویل) برای کاهش تب
- استراحت برای کمک به تقویت سیستم ایمنی بدن
- مایعات فراوان
- یک مرطوب کننده برای تسکین سرفه و گلودرد
- مکمل های ویتامین A

این بیماری عوارض خاص خودش را دارد (مثل سینه پهلو یا پنومونی) که پزشک باید بیماری را از این جهات تحت کنترل بگیرد. واگیری بیماری سرخک چندین روز قبل از بروز بثورات تا زمان محو آنها و قطع تب ادامه خواهد داشت. در طول این مدت باید او را دور از دیگران، در منزل نگه داشت (جز در موقع مراجعه به پزشک).

در خانه، مراقب باشید کودکان به مقدار زیادی مایع بنوشد و برای کنترل تب از استامینوفن به مقدار توصیه شده استفاده کنید. چشم کودکان به علت ورم ملتحمه (کنژنکتیویت) که همراه با سرخک است، هنگام برخورد با نور زیاد یا نور خورشید، دچار سوزش میشود. بنابراین سعی کنید اتاق او را در چند روز اول بیماری، در حد قابل قبولی تاریک نگه دارید. گاهی عفونت های باکتریال به عنوان یک عارضه به سرخک اضافه می شوند که در بیشتر موارد عبارتند از پنومونی، عفونت گوش میانی و گلودرد استرپتوکوکی. در این موارد، کودکان باید بوسیله متخصص اطفال معاینه شود تا آنتی بیوتیک مناسب دریافت کند.

پیشگیری از سرخک

تقریباً تمام کودکانی که دو نوبت واکسن MMR (سرخک، اریون و سرخجه) را در یک سالگی دریافت کرده باشند، تا پایان عمر بر ضد سرخک مصونیت پیدا خواهند کرد اما چون حدود ۵ درصد کودکان نسبت به تزریق تنها یک دوز واکسن مصونیت پیدا نمی کنند، بنابراین نوبت دیگری به نام یادآور دوم را باید در سنین بالاتر دریافت کنند که پزشک او بهترین زمان یادآور دوم را به شما خواهد گفت. در صورتی که کودک غیر واکسینه شده شما در تماس با بیمار سرخکی قرار بگیرد یا اگر کسی در منزل مبتلا به ویروس شده باشد، باید موضوع را فوراً با پزشک او در میان بگذارید.

اقدامات زیر می تواند کودکان را از خطر ابتلا به بیماری محافظت کند.

۱. اگر سنش زیر یک سال است یا سامانه ایمنی ضعیفی دارد، پزشک، تا شش روز بعد از تماس برای او ایمنوگلوبولین (گاماگلوبولین) تجویز خواهد کرد. این کار باعث پیشگیری موقت او از بیماری خواهد شد ولی برای همیشه او را مصون نخواهد کرد.
۲. یک کودک شش تا یازده ماهه در صورتی که در معرض تماس با بیمار سرخکی باشد یا در اجتماعی زندگی کند که احتمال تماس با بیمار سرخکی باشد یا در اجتماعی زندگی کند که احتمال تماس با ویروس بالا باشد یا در شرایطی که بیماری حالت همه گیری پیدا کرده است، می تواند مورد تزریق واکسن سرخک تنها قرار گیرد. در صورت تزریق یک دوز از آن باز نیاز به تزریق یادآور دارد تا به طور کامل ایمن شود.
۳. در صورتی که کودکان از جهت دیگر سالم و بیش از یک سال از سنش گذشته باشد. می تواند مورد تزریق واکسن قرار گیرد. تزریق واکسن زمانی موثر خواهد بود که ظرف هفتاد و دو ساعت بعد از مواجهه با بیمار سرخکی انجام گیرد و اما اگر کودکان دوز اول واکسن را زمانی تزریق کرده باشد که حداقل یک ماه از آن گذشته است، باید دوز دوم را بعد از تماس با بیمار تزریق کند.

سرخک در مقابل سرخچه

ممکن است شنیده باشید که سرخچه را «سرخک آلمانی» می نامند. اما سرخک و سرخچه در واقع توسط دو ویروس مختلف ایجاد می شوند. سرخچه به اندازه سرخک مسری نیست. با این حال، اگر یک زن در دوران بارداری دچار عفونت شود، می تواند عوارض جدی ایجاد کند. اگرچه ویروس های مختلف باعث سرخک و سرخچه می شوند، اما از جهات مختلفی شبیه هم هستند. هر دو ویروس:

- میتواند از طریق هوا در اثر سرفه و عطسه پخش شود؛
- باعث تب و راش مشخص می شود؛
- فقط در انسان رخ می دهد؛
- سرخک و سرخچه هر دو در واکسن های سرخک-اوریون-سرخچه (MMR) و سرخک-اوریون-سرخچه-واریسلا (MMRV) گنجانده شده اند.

عوارض ناشی از سرخک

سرخک می تواند منجر به عوارض مختلفی شود که برخی از آنها فوری یا شدید هستند، در حالی که برخی دیگر ممکن است مادام العمر باشند و شامل:

- عوارض حاد؛ اینها شامل اسهال و عفونت گوش است. بستری شدن در بیمارستان نیز رایج است.
- عوارض شدید؛ این موارد شامل زایمان های زودرس در افراد باردار آلوده، آنسفالیت، ذات الریه و کاهش شنوایی است.
- عوارض طولانی مدت؛ اینها می تواند منجر به ناتوانی های ذهنی یا رشدی در نوزادان و خردسالان شود.
- عوارض عصبی؛ مانند پانانسفالیت اسکروزان تحت حاد نادر (SSPE) نیز ممکن است تحولات مرتبط با سرخک باشد.

تخمین زده میشود که از هر ۱۰۰۰ کودک یک نفر بر اثر عوارض تنفسی و عصبی سرخک می میرند.

منبع: healthline.com